

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФСПІЛКИ
ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Коментар до

**Положення
про атестацію
педагогічних
працівників**

Лютий 2026 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

10.09.2024

м. Київ

№ 1277

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
30 жовтня 2024 р. за № 1634/42979

Про внесення змін до Положення про атестацію педагогічних працівників

Відповідно до частини п'ятої статті 50 Закону України "Про освіту", статті 32 Закону України "Про дошкільну освіту", частини першої статті 48 Закону України "Про повну загальну середню освіту", статті 25 Закону України "Про позашкільну освіту", частини четвертої статті 45 Закону України "Про професійну (професійно-технічну) освіту", частини першої статті 24, частини п'ятої та шостої статті 59 Закону України "Про фахову передвищу освіту", частини сьомої статті 55 Закону України "Про вищу освіту" та з метою стимулювання безперервного підвищення рівня професійної майстерності педагогічних працівників

НАКАЗУЮ:

1. Внести до Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 року № 805, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 року за № 1649/38985, зміни, виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Установити, що:

1) кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, присвоєні до набрання чинності цим наказом, є дійсними до атестації педагогічних працівників, проведеної згідно з Положенням про атестацію педагогічних працівників, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 року № 805, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 року, за № 1649/38985 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 вересня 2024 року № 1277);

2) педагогічним працівникам, яким до набрання чинності цим наказом за результатами попередньої атестації було присвоєно педагогічне звання та які мають відповідний освітньо-професійний ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень), при проведенні чергової атестації встановлюється відповідність (невідповідність) займаній посаді та підтверджується (не підтверджується) педагогічне звання. У разі підтвердження педагогічного звання педагогічному працівникові присвоюється кваліфікаційна категорія, яка дає право на присвоєння (підтвердження) такого педагогічного звання;¹

3) право на зарахування сертифікації як чергової атестації мають педагогічні працівники, які до набрання чинності цим наказом успішно пройшли сертифікацію, мають чинні сертифікати про її проходження та які не скористалися таким правом до набрання чинності цим наказом.

3. Директорату шкільної освіти (Хворостяний І.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) зробити відмітку у справах архіву.

5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування².

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Сташківа А.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Міністра
цифрової трансформації України

Олексій ВІСКУБ

Голова Державної регуляторної
служби України

Олексій КУЧЕР

Керівник Секретаріату СПО
роботодавців на національному рівні

Руслан ІЛЛІЧОВ

Голова СПО об'єднань профспілок

Григорій ОСОВИЙ

Голова Профспілки працівників
освіти і науки України

Георгій ТРУХАНОВ

¹ Дана норма стосується працівників, які не мали кваліфікаційних категорій, але мали педагогічні звання відповідно до п. 5.4 попереднього Типового положення.

² Нова редакція Положення про атестацію діє із 05.11.2024.

Попередня редакція діяла із 01.09.2023 по 04.11.2024.

До того із 30.12.2010 до 31.08.2023 діяло Типове положення про атестацію.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
09 вересня 2022 року № 805
(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України
від 10 вересня 2024 року № 1277)

Положення про атестацію педагогічних працівників

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок проведення атестації педагогічних працівників як системи заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання їхньої педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання (далі - атестація).³

Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності освітнього процесу.

Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та доброзичливе ставлення до педагогічного працівника, повнота, об'єктивність та системність оцінювання його педагогічної діяльності.

У цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

відокремлений структурний підрозділ - відокремлений структурний підрозділ закладу вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, загальної середньої, дошкільної, позашкільної освіти, утворений відповідно до вимог Законів України "Про дошкільну освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про професійну (професійно-технічну) освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про вищу освіту";⁴

³ Положення про атестацію педагогічних працівників не передбачає створення Єдиної атестаційної системи (ЄАС). ЄАС – це цифрова платформа, що має на меті ефективно організувати та спростити процес підвищення професійної кваліфікації освітян (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» № 21/08-751 від 08.05.2023). ЄАС не має жодного юридичного зв'язку з атестацією, передбаченою даним Положенням. Використання працівником ЄАС не є обов'язковим та не звільняє суб'єктів атестаційного процесу від дотримання норм Положення. Недоліки ЄАС при її використанні не можуть бути виправданням для порушення норм Положення.

⁴ Термін «відокремлений структурний підрозділ» означає підрозділ, який діє поза місцезнаходженням юридичної особи, діє на підставі окремого положення та включений до єдиного державного реєстру без статусу юридичної особи. Зокрема, відокремленими структурними підрозділами є філії закладів освіти. У той же час, дошкільний підрозділ гімназії, який розташований за місцезнаходженням гімназії, відокремленим структурним підрозділом не вважається.

міжатестаційний період - проміжок часу між проходженням педагогічним працівником попередньої та наступної атестації, що становить, як правило, 5 років.

Інші терміни вживаються у значеннях, визначених Цивільним кодексом України, Законами України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про професійну (професійно-технічну) освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про вищу освіту", Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, іншими нормативно-правовими актами у сфері освіти.

2. Це Положення поширюється⁵ на педагогічних працівників⁶ закладів та установ освіти, інших установ незалежно від підпорядкування, типу та форми власності, у тому числі відокремлених структурних підрозділів, структурних підрозділів інших юридичних осіб публічного чи приватного права, а також фізичних осіб - підприємців та осіб незалежної професійної діяльності, які надають освітні послуги (далі - заклади освіти), які здійснюють педагогічну діяльність та посади⁷ яких належать до педагогічних, згідно з Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 963⁸.

Це Положення не поширюється на педагогічних працівників закладів освіти, які атестуються відповідно до вимог Закону України "Про професійний розвиток працівників", а також педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти (крім наукових ліцеїв).⁹

⁵ Попереднє Типове положення про атестацію педагогічних працівників допускало розробку Центральними органами виконавчої влади, у підпорядкуванні яких є навчальні та інші заклади, власних положень про атестацію. Ч. 5 ст. 50 Закону України «Про освіту» визначила, що положення про атестацію педагогічних працівників затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і культури. Нове Положення про атестацію не містить слова «типове» та не передбачає існування інших положень про атестацію педагогічних працівників. Незважаючи на це у сфері культури продовжує діяти Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури, затверджене наказом Міністерства культури України від 12 липня 2018 року № 628, до якого після прийняття Закону «Про освіту» внесені зміни.

⁶ Практичні психологи атестуються на загальних підставах із 2001 року.

⁷ Особи, які викладають корекційні години за цивільно-правовим договором, не займають штатних посад педагогічних працівників, а тому не підлягають атестації по цих годинах.

⁸ Визначальним є саме Перелік, а не класифікатор професій.

⁹ Зкладами спеціалізованої освіти (крім наукових ліцеїв) є (ч. 5 ст. 35 ЗУ «Про повну загальну середню освіту»):

мистецький ліцей;

спортивний ліцей;

військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою;

3. За результатами атестації педагогічного працівника, незалежно від обсягу його педагогічного навантаження (кількості навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, виду (напрямку) діяльності) атестаційною комісією приймається рішення щодо:

відповідності педагогічного працівника займаній посаді;

присвоєння (підтвердження) педагогічному працівникові кваліфікаційної категорії;

присвоєння педагогічному працівникові педагогічного звання^{10, 11}

Педагогічним працівникам, посади яких відповідно до законодавства не передбачають присвоєння кваліфікаційних категорій¹², за результатами атестації встановлюється відповідність займаній посаді та, в порядку визначеному законодавством, за рекомендацією атестаційної комісії устанавлюється (підтверджується) тарифний розряд, а також може бути присвоєно педагогічне звання.

Посадові оклади (ставки заробітної плати) працівникам, призначеним на посади педагогічних працівників, встановлюються керівником закладу освіти з дотриманням законодавства у межах схеми тарифних розрядів та інших умов оплати праці.

Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання визначаються відповідно до Переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 року № 1109.

4. Атестація є обов'язковою.

Атестація може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію один раз на 5 років¹³, крім випадків, визначених

професійний коледж (коледж) спортивного профілю;

мистецький коледж;

інші заклади спеціалізованої освіти, визначені законодавством (наприклад, мистецька школа).

¹⁰ Педагогічні звання зберігаються за педагогічними працівниками до наступної атестації. Тобто, при кожній атестації педагогічне звання встановлюється знову (лист МОН № 1/23112-24 від 10.12.2024).

¹¹ Будь-яке рішення за наслідками атестації щодо присвоєння педагогічного звання обов'язково має містити складові щодо відповідності педагогічного працівника займаній посаді та присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії. Тобто, атестація на присвоєння педагогічного звання без розгляду питання щодо кваліфікаційної категорії не можлива.

¹² Розмежування посад, які передбачають кваліфікаційні категорії, а які тарифні розряди, здійснюється наказом МОН 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ».

¹³ На відміну від попередньої редакції, яка передбачала атестацію «не менше одного разу на п'ять років», нова редакція чітко встановлює періодичність чергової атестації один раз на

цим Положенням¹⁴.

Атестація проводиться з дотриманням академічної доброчесності.¹⁵

5. Позачергова атестація проводиться за ініціативою педагогічного працівника, або керівника закладу освіти.

За ініціативою¹⁶ керівника закладу освіти проводиться позачергова атестація педагогічного працівника у випадках наявності підстав, які свідчать про зниження якості його педагогічної діяльності, що визначається за результатами аналізу виконання ним посадових обов'язків, передбачених

п'ять років. Строк для чергової атестації відлічується від останньої атестації (як чергової, так і позачергової).

¹⁴ Чергова атестація у менший проміжок часу відбувається щодо осіб, які:

- 1) призначені на посади педагогічних працівників відповідно до частини п'ятої статті 58 Закону України "Про освіту. Такі особи атестуються впродовж другого року роботи (п. 15 розділу I);
- 2) пройшли педагогічну інтернатуру (стосується лише ЗЗСО). Такі особи атестуються впродовж другого року роботи (п. 15 розділу I);
- 3) переведені (призначені) в тому самому чи іншому закладі освіти на посаду, на якій збережені присвоєної за результатами останньої атестації кваліфікаційної категорії. Такі особи атестуються не пізніше ніж через 2 роки після прийняття їх на роботу (п. 14 розділу I).

Чергова атестація у більший проміжок часу відбувається у разі:

- 1) перебування працівника у соціальних відпустках, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 2) перебування працівника у відпустках без збереження заробітної плати тривалістю понад 1 рік, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 3) перебування працівника на обліку в службі зайнятості, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 4) увільнення працівника від виконання обов'язків, у зв'язку з мобілізацією, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 5) настання інших випадків, коли переривається трудова діяльність, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 6) час навчання працівника в закладах вищої освіти до 05.11.2024, який виключається з міжатастаційного періоду (п. 7 розділу I);
- 7) переведення (призначення) в тому самому чи іншому закладі освіти на п'ятий рік після атестації (п. 14 розділу I).
- 8) переривання роботи на педагогічній посаді (п. 14 розділу I);
- 9) перенесення за рішенням атестаційної комісії атестації або окремих засідань атестаційної комісії у разі тимчасової непрацездатності працівника або настання інших обставин, що не залежать від його волі та перешкоджають проходженню ним атестації (п. 6 розділу III).

¹⁵ За порушення академічної доброчесності атестаційна комісія може відмовити у присвоєнні або позбавити педагогічного звання, кваліфікаційної категорії (п. 5 ст. 42 Закону «Про освіту»).

¹⁶ На відміну від попереднього Типового положення про атестацію нове Положення не передбачає подання керівника. Для позачергової атестації працівника керівник закладу подає відповідний список працівників (п. 1 розділу III).

посадовою інструкцією.¹⁷

У разі виявлення за результатами інституційного аудиту, проведеного відповідно до законодавства, низької якості освітньої діяльності закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу проводиться позачергова атестація керівника:

закладу освіти (за ініціативою: засновника закладу освіти; юридичної особи, що має структурний підрозділ, який проваджує освітню діяльність; фізичної особи - підприємця, яка надає освітні послуги; іншого засновника закладу освіти (у разі наявності) або уповноваженого ним органу (особи); іншого суб'єкта освітньої діяльності чи уповноважених ними органів (осіб) (далі - засновник); керівника відповідного органу управління у сфері освіти);

відокремленого структурного підрозділу (за ініціативою керівника закладу, що має відокремлені структурні підрозділи).

6. Позачергова атестація педагогічного працівника за його ініціативою може проводитися у випадках, якщо його освітній рівень, стаж роботи на посадах педагогічних працівників відповідає вимогам, визначеним у пунктах 8, 9 цього розділу, або¹⁸ за наявності однієї з таких умов:

визнання переможцем, лауреатом фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних, регіональних фахових конкурсів;¹⁹

наявності освітньо-наукового / освітньо-творчого, наукового ступеня; успішного проходження сертифікації.

7. Міжатестаційний період не може бути меншим ніж 3 роки, крім випадків проведення позачергової атестації за ініціативою педагогічного працівника.²⁰

¹⁷ Перелік випадків позачергової атестації працівника за ініціативою керівника є вичерпним. На відміну від попереднього Типового положення про атестацію нове Положення не передбачає ініціативу керівника чи органу управління освітою з метою присвоєння кваліфікаційної категорії чи педагогічного звання. Таким чином, керівник може лише рекомендувати працівнику самостійно подати заяву на позачергову атестацію. Також ініціативу може проявити сама атестаційна комісія під час атестації.

¹⁸ Сполучник «або» означає для працівника один із варіантів:

- 1) наявність на момент подачі заяви необхідної кількості годин підвищення кваліфікації за попередні 5 років, освітнього рівня та стажу роботи на посадах педагогічних працівників, які необхідні для присвоєння тієї кваліфікаційної категорії, яка зазначена у заяві на проведення позачергової атестації;
- 2) наявність на момент подачі заяви зазначених досягнень.

¹⁹ Норма не передбачає переможців чи лауреатів регіональних етапів всеукраїнських або міжнародних конкурсів.

²⁰ Міжатестаційний період не менше ніж три роки стосується випадку позачергової атестації з ініціативи керівника. Для позачергової атестації з ініціативи працівника мінімального міжатестаційного періоду не встановлено.

Час перебування педагогічного працівника в соціальних відпустках²¹, відпустках без збереження заробітної плати тривалістю понад 1 рік, на обліку в службі зайнятості, в інших випадках, коли переривається трудова діяльність, увільнення працівника від виконання обов'язків, у зв'язку з мобілізацією, а також період, на який переноситься атестація до міжатестаційного періоду²² не зараховуються.²³

8. Підвищення кваліфікації²⁴ педагогічних працівників проводиться

²¹ Під терміном «соціальна відпустка» маються на увазі відпустки, передбачені розділом IV «Соціальні відпустки» Закону України «Про відпустки»: у зв'язку з вагітністю і пологами (ст. 17), для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (ст. 18), у зв'язку з усиновленням дитини (ст. 18-1).

²² Поняття «міжатестаційний період» не може застосовуватись до працівників, які жодного разу не атестувались, оскільки відповідно до ч. 1 розділу I міжатестаційний період – це проміжок часу між проходженням попередньої та наступної атестації. Тому такі працівники мають включатись до списків на атестацію, незалежно від зазначених у даному пункті обставин.

²³ Відповідно до попередньої редакції період навчання в закладах вищої освіти не включався до міжатестаційного періоду. Оскільки закон не має зворотньої дії в часі, то з міжатестаційного періоду має виключатись період навчання в закладах вищої освіти незалежно від його форми (очне, дистанційне), яке мало місце до 05.11.2024.

²⁴ Види підвищення кваліфікації (Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою КМУ 21.08.2019 № 800):

1) не потребують окремого визнання чи підтвердження (п. 24):

- навчання за програмою підвищення кваліфікації, у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо, здійснене у суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою (п. 6);
- стажування, здійснене у суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою (п. 6);

2) потребують визнання рішенням педради чи вченої ради (п. 24):

- підвищення кваліфікації у суб'єктів підвищення кваліфікації, що не мають ліцензії на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність не за акредитованою освітньою програмою (п. 6);
- стажування у суб'єктів підвищення кваліфікації, що не мають ліцензії на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність не за акредитованою освітньою програмою (п. 6);
- здобуття першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти, третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня або наукового рівня вищої освіти вперше або за іншою спеціальністю у межах професійної діяльності або галузі знань (п. 30); при чому освіта, здобута особою до прийняття на посаду педагогічного працівника, не може бути зарахована як підвищення кваліфікації (лист МОН № 1/9-141 від 04.03.2020 «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»);

3) можуть бути визнані як підвищення кваліфікації рішенням педради чи вченої ради (п. 6, п. 26):

- програми академічної мобільності (п. 27);

відповідно до законодавства та є необхідною умовою атестації.²⁵

Загальний обсяг (загальна тривалість)²⁶ підвищення кваліфікації визначається сумарно за останні 5 років перед атестацією²⁷ та незалежно від суб'єкта підвищення кваліфікації, виду, форми чи напряму, за якими

-
- наукове стажування (п. 28);
 - самоосвіта для тих, хто має науковий ступінь, вчене звання, почесне звання, педагогічне звання крім старшого вчителя (п. 29);
 - здобуття першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти, третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня або наукового рівня вищої освіти не вперше (повторне) або за спеціальністю не у межах професійної діяльності або галузі знань (п. 30); при чому освіта, здобута особою до прийняття на посаду педагогічного працівника, не може бути зарахована як підвищення кваліфікації (лист МОН № 1/9-141 від 04.03.2020 «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»);
 - здобуття наукового ступеня (п. 30);
 - здобуття вищої освіти (п. 30).

Ознаками підвищення кваліфікації у суб'єкта підвищення кваліфікації є:

- наявність програми підвищення кваліфікації, яка містить інформацію визначену у п. 11;
- відповідність виданого за результатами документу, вимогам п. 13;
- розміщення на сайті переліку виданих документів та інформації, визначеної у п. 13.

²⁵ Відповідно до п. 4 ст. 59 Закону «Про освіту» підвищення кваліфікації є необхідною умовою атестації педагогічного працівника. Єдиним виключенням, коли не вимагається підвищення кваліфікації, є проходження сертифікації (п. 13 розділу І).

²⁶ Обсяг підвищення кваліфікації за останні 5 років становить:

- для закладів дошкільної та позашкільної освіти – 120 годин (п. 16 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою КМУ 21.08.2019 № 800);
- для закладів загальної середньої освіти – 150 годин, з яких не менше 10 відсотків у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами та не менше 10 відсотків у частині надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу (ч. 2 ст. 51 Закону «Про повну загальну середню освіту»). Тобто із 150 годин 15 має бути на інклюзію і 15 на психологію. Невиконання працівником обов'язку щодо щорічного підвищення кваліфікації юридичного значення для атестації не має;
- для закладів професійної (професійно-технічної) освіти – 150 годин (п. 16 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою КМУ 21.08.2019 № 800);
- для закладів фахової передвищої освіти – 120 годин, із них певна кількість годин по роботі із студентами з особливими освітніми потребами та дорослими студентами (ч. 2 ст. 24 Закону «Про фахову передвищу освіту»). Невиконання працівником обов'язку щодо щорічного підвищення кваліфікації юридичного значення для атестації не має;
- для інших закладів і установ освіти, зокрема, центрів професійного розвитку педагогічних працівників, інклюзивно-ресурсних центрів – 120 годин (пп. 4 п 3 наказу МОН від 09.09.202 № 805 «Про затвердження положення про атестацію педагогічних працівників»).

²⁷ Враховуються останні 5 років перед засіданням атестаційної комісії у календарному обчисленні. Наприклад, якщо атестаційна комісія проводить засідання 30 березня 2026 року, то враховується підвищення кваліфікації за період із 30 березня 2021 року по 30 березня 2026 року.

педагогічний працівник пройшов підвищення кваліфікації.²⁸

Здобуття²⁹ освіти в закладі вищої, фахової передвищої освіти наступні 5 років зараховується як підвищення кваліфікації відповідно до законодавства.³⁰

9. Кваліфікаційна категорія "спеціаліст" присвоюється педагогічному працівникові, який має освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь вищої освіти молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста³¹), бакалавра чи магістра

²⁸ У разі викладання декількох навчальних предметів (дисциплін) педагогічні працівники самостійно обирають послідовність підвищення кваліфікації за певними напрямками у міжатастаційний період в межах загального обсягу (тривалості) підвищення кваліфікації, визначеного законодавством (п. 15 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою КМУ 21.08.2019 № 800).

Враховується загальна кількість годин сукупно за всіма посадами, які обіймає педагогічний працівник та/або навчальними предметами. Тому немає жодних правових підстав для збільшення (додавання) таких годин за кожної посадою чи навчальним предметом (лист МОН № 1/9-141 від 04.03.2020 «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»).

Мінімальна кількість годин є обов'язковою і не може бути зменшена незалежно від причин, що існували до цього (перерва в трудовій діяльності, відпустка до погляду за дитиною чи без збереження заробітної плати, простій, військова служба тощо). Виключення певних періодів із міжатастаційного періоду не впливає на мінімальну кількість годин підвищення кваліфікації, яку повинен мати працівник протягом останніх п'яти років.

Години підвищення атестації не «згорають» після атестації. Наприклад, при позачерговій атестації враховуються всі години підвищення кваліфікації за останні п'ять років, незалежно від того, що ці самі години вже враховувались при черговій атестації. У той же час МОН вважає, що визнання здобуття педагогічним працівником відповідного рівня вищої освіти може відбутися лише одноразово у рік подання до закладу освіти відповідного диплому про вищу освіту (лист МОН № 1/9-141 від 04.03.2020 «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»).

²⁹ Враховуючи термінологію Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою КМУ 21.08.2019 № 800, під терміном «здобуття» слід розуміти завершений процес, тобто, отримання документу. Підтвердженням цього є словосполучення «наступні 5 років». Тобто зарахування навчання відбувається вже після його завершення, після отримання диплому. Тому у процесі навчання до отримання документу про освіту працівник має підвищувати кваліфікацію на загальних підставах. При чому освіта, здобута особою до прийняття на посаду педагогічного працівника, не може бути зарахована як підвищення кваліфікації (лист МОН № 1/9-141 від 04.03.2020 «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»).

³⁰ Словосполучення «відповідно до законодавства», означає, що здобуття освіти зараховується не автоматично, а на умовах, визначених законодавством, тобто, Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою КМУ 21.08.2019 № 800. Згідно із зазначеним порядком здобуття освіти має бути визнане як підвищення кваліфікації рішенням педради чи вченої ради.

³¹ Середня спеціальна освіта, здобута за часів існування Радянського Союзу в технікумах та училищах, прирівнюється до неповної вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 16.03.2011 № 4.7-17/674 «Роз'яснення щодо прирівняння середньої спеціальної освіти,

(освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

При прийнятті³² на роботу педагогічним працівникам (особам, призначеним на посади педагогічних працівників) атестаційною комісією присвоюється кваліфікаційна категорія "спеціаліст" без проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням й оцінюванням його діяльності та професійних компетентностей.³³

Кваліфікаційна категорія "спеціаліст другої категорії" присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній ступінь вищої освіти молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста³⁴), бакалавра чи магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, стаж роботи на посадах педагогічних працівників³⁵ не менше ніж 3 роки.³⁶

Кваліфікаційна категорія "спеціаліст першої категорії" присвоюється педагогічному працівникові, який має освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра або освітній ступінь вищої освіти молодшого бакалавра³⁷ чи магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), стаж роботи на

здобутої за часів існування Радянського Союзу в технікумах та училищах, до неповної вищої освіти» та лист Міністерства освіти і науки № 1/18669-23 від 27.11.2023 «Про освітній ступінь педагогічних працівників»). Перелік закладів, які надавали середню спеціальну освіту передбачений розділом III додатку 4 Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої Міністерством освіти України 15.04.1993 № 102.

³² Термін «прийняття на роботу» слід тлумачити більш широко і дану норму поширювати на випадки, коли особа переводиться з посади, яка не передбачала кваліфікаційних категорій на посаду, яка такі категорії передбачає.

³³ Норма поширюється лише на педагогічних працівників:

- яким законодавством передбачене встановлення кваліфікаційних категорій (атестація працівників, яким передбачені лише тарифні розряди, при прийомі на роботу не проводиться);
- які приймаються на роботу після 05.11.2024.

Щодо працівників, які прийняті на роботу до 05.11.2024, то слід виходити з того, що закон не має зворотної дії в часі. Тому термін «кваліфікаційна категорія «спеціаліст»» є тотожним терміну «педагогічний працівник без категорії» (лист МОН від 22.02.2011 № 1/9-118 «Про застосування деяких норм Типового положення про атестацію педагогічних працівників»).

При присвоєнні кваліфікаційної категорії «спеціаліст» оформлюється атестаційний лист. Оскільки законодавство не передбачає тарифного розряду для кваліфікаційної категорії «спеціаліст», то у разі присвоєння такої кваліфікаційної категорії атестаційній комісії рекомендується встановлювати такому працівнику тарифний розряд. Від присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст» відраховується строк для наступної атестації.

³⁴ Див. коментар до абз. 1 п. 9 розділу I.

³⁵ Мається на увазі стаж роботи на посадах педагогічних працівників взагалі, а не лише на посаді, за якою атестується працівник.

³⁶ Працівникам, які пройшли сертифікацію, друга кваліфікаційна категорія встановлюється без дотримання вимог щодо освіти і стажу.

³⁷ Вбачається, що слова «бакалавр» та «молодший спеціаліст» пропущені з технічних причин, оскільки у переліку передбачені рівні освіти як нижчі, так і вищі.

посадах педагогічних працівників³⁸ не менше ніж 5 років.³⁹

Кваліфікаційна категорія "спеціаліст вищої категорії" присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній ступінь вищої освіти магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), стаж роботи на посадах педагогічних працівників⁴⁰ не менше ніж 7 років.⁴¹

Педагогічному працівнику, який має освітньо-науковий / освітньо-творчий, ступінь вищої освіти, науковий ступінь або вчене звання, за його заявою рішенням атестаційної комісії кваліфікаційна категорія "спеціаліст вищої категорії" присвоюється як правило без дотримання послідовності.⁴²

Особи, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки та працюють на посадах педагогічних працівників закладів освіти, можуть атестуватися без дотримання послідовності на присвоєння кваліфікаційної категорії за таких умов:

"спеціаліст другої категорії" - за наявності не менше ніж 2 років такого стажу роботи;

"спеціаліст першої категорії" - не менше ніж 5 років;

"спеціаліст вищої категорії" - не менше ніж 7 років.⁴³

Атестація таких осіб, які призначені на посади педагогічних працівників у заклади загальної середньої освіти проводиться не раніше ніж через 1 рік після призначення.⁴⁴

10. За результатами атестації відповідно до рішення атестаційної комісії присвоюються педагогічні звання педагогічним працівникам⁴⁵ із високим

³⁸ Мається на увазі стаж роботи на посадах педагогічних працівників взагалі, а не лише на посаді, за якою атестується працівник.

³⁹ Працівникам, які пройшли сертифікацію, друга кваліфікаційна категорія встановлюється без дотримання вимог щодо освіти і стажу.

⁴⁰ Мається на увазі стаж роботи на посадах педагогічних працівників взагалі, а не лише на посаді, з якої атестується працівник.

⁴¹ Працівникам, які пройшли сертифікацію, друга кваліфікаційна категорія встановлюється без дотримання вимог щодо освіти і стажу.

⁴² Зазначений абзац передбачає виключення із правила щодо послідовності присвоєння категорій. Однак він не скасовує вимог до ступеня освіти і стажу роботи на посадах педагогічних працівників, передбачених абзацами третім-п'ятим даного пункту.

⁴³ Зазначений абзац передбачає виключення із правила щодо послідовності присвоєння категорій. Однак він не скасовує вимог до ступеня освіти і стажу роботи на посадах педагогічних працівників, передбачених абзацами третім-п'ятим даного пункту.

⁴⁴ Зазначений абзац (остання частина п. 9 розділу I) стосується ситуації, передбаченої передостанньою частиною, тобто осіб, які не мають педагогічної освіти.

⁴⁵ Співвідношення посад, педагогічних звань та вимоги до стажу:

посада	звання	Категорія чи розряд	стаж
вихователь-методист ЗДО	старший вихователь	I або вища	-
вихователь ЗДО музичний керівник ЗДО, інструктор з фізкультури ЗДО	вихователь-методист	не нижче II	5 р. педстажу

професійним рівнем⁴⁶, які зокрема:

упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють наставництво, супервізію);

беруть участь у процедурах і заходах, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти;

були визнані переможцями, лауреатами регіональних, всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів, змагань тощо⁴⁷;

підготували переможців регіональних, всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань тощо⁴⁸.

Педагогічне звання "майстер виробничого навчання II категорії" присвоюється майстрам виробничого навчання, які мають освітній рівень молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста) або бакалавра чи магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), стаж роботи на займаній посаді не менше ніж 5 років, яким встановлено найвищий тарифний розряд та які на високому професійному рівні володіють методами та прийомами виробничого навчання, майстерно застосовують їх у роботі.

Педагогічне звання "майстер виробничого навчання I категорії"

вихователь інших закладів крім ЗДО	старший вихователь	не нижче II	3 р. педстажу
вихователь інших закладів крім ЗДО	вихователь-методист	вища	5 р. педстажу
учитель	старший учитель	не нижче II	3 р. педстажу
учитель	учитель-методист	вища	5 р. педстажу
викладач	старший викладач	не нижче II	3 р. педстажу
викладач	викладач-методист	вища	5 р. педстажу
педагог-організатор	педагог-організатор-методист	вища	5 р. педстажу
практичний психолог	практичний психолог-методист	вища	5 р. педстажу
керівник гуртка	керівник гуртка - методист	найвищий розряд	5 р. педстажу
старший вожатий	старший вожатий-методист	найвищий розряд	5 р. педстажу
майстер виробничого навчання	майстер виробничого навчання I категорії	найвищий розряд	7 р. на займаній посаді
майстер виробничого навчання	майстер виробничого навчання II категорії	найвищий розряд	5 р. на займаній посаді

⁴⁶ Перелік досягнень педагогічних працівників, визначений даним пунктом не є вичерпним (лист МОН № 1/23112-24 від 10.12.2024).

⁴⁷ Норма не передбачає переможців чи лауреатів регіональних етапів всеукраїнських або міжнародних конкурсів, змагань тощо.

⁴⁸ Норма не передбачає переможців чи лауреатів регіональних етапів всеукраїнських або міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань тощо.

присвоюється майстрам виробничого навчання, які мають освітній рівень молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста) або бакалавра чи магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), стаж роботи на займаній посаді не менше ніж 7 років, яким встановлено найвищий тарифний розряд та які на високому професійному рівні володіють та ефективно застосовують у своїй роботі, а також поширюють методики практичного навчання, зокрема сучасні виробничі технології, нові освітні технології.

Педагогічні звання "старший викладач", "старший учитель", "старший вихователь" (крім педагогічних працівників, які працюють у закладах дошкільної освіти) присвоюються педагогічним працівникам, які працюють на відповідних посадах та яким за результатами попередньої атестації присвоєно (підтверджено) кваліфікаційну категорію не нижче ніж "спеціаліст другої категорії" (для працівників, педагогічні посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційної категорії - найвищий, встановлений відповідно до посади, тарифний розряд), та стаж роботи⁴⁹ понад 3 роки.

Педагогічні звання "викладач-методист", "учитель-методист", "вихователь-методист" (крім педагогічних працівників, які працюють у закладах дошкільної освіти), "педагог-організатор-методист", "практичний психолог - методист", "керівник гуртка - методист", "старший вожатий - методист" присвоюються (підтверджуються) педагогічним працівникам, які працюють на відповідних посадах та які за результатами попередньої атестації мають кваліфікаційну категорію не нижче ніж "спеціаліст вищої категорії" (для працівників, педагогічні посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційної категорії - найвищий, встановлений відповідно до посади, тарифний розряд), вищу освіту та стаж роботи⁵⁰ понад 5 років.

Педагогічне звання "старший вихователь" може присвоюватися вихователям-методистам закладів дошкільної освіти, яким за результатами попередньої атестації присвоєно (підтверджено) першу або вищу кваліфікаційну категорію.

Педагогічне звання "вихователь-методист" може присвоюватися вихователям, музичним керівникам та інструкторам з фізичної культури закладів дошкільної освіти, які мають стаж роботи⁵¹ понад 5 років та яким за результатами попередньої атестації присвоєно (підтверджено) кваліфікаційну категорію не нижче ніж "спеціаліст другої категорії".

⁴⁹ Порівнюючи із вимогами щодо стажу для майстрів виробничого навчання, де вживається термін «на займаній посаді», можна зробити висновок, що у даному випадку мається на увазі педагогічний стаж загалом.

⁵⁰ Порівнюючи із вимогами щодо стажу для майстрів виробничого навчання, де вживається термін «на займаній посаді», можна зробити висновок, що у даному випадку мається на увазі педагогічний стаж загалом.

⁵¹ Порівнюючи із вимогами щодо стажу для майстрів виробничого навчання, де вживається термін «на займаній посаді», можна зробити висновок, що у даному випадку мається на увазі педагогічний стаж загалом.

Педагогічне звання "керівник гуртка - методист" може присвоюватися керівнику гуртка закладу дошкільної освіти, якому за результатами попередньої атестації встановлено найвищий тарифний розряд та який має стаж роботи⁵² понад 5 років.

11. Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання⁵³ присвоюються за результатами атестації як правило⁵⁴ послідовно.

Наявність відповідного ступеня освіти підтверджується документом про освіту (дипломом).

Наявність стажу роботи на посадах педагогічних працівників визначається відповідно до даних його особової справи, трудової книжки або відомостей про трудову діяльність із реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та інших документів, які відповідно до законодавства підтверджують стаж роботи на посадах педагогічних працівників, що визначені Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 963. Посадові обов'язки педагогічного працівника визначаються його посадовою інструкцією.

12. Педагогічні працівники, які мають педагогічне навантаження з кількох навчальних предметів, атестуються з того предмета, який викладають за спеціальністю, або за посадою відповідно до трудового договору.⁵⁵

Присвоєна кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) поширюється на все педагогічне навантаження.

Необхідною умовою при цьому є підвищення кваліфікації з навчальних

⁵² Порівнюючи із вимогами щодо стажу для майстрів виробничого навчання, де вживається термін «на займаній посаді», можна зробити висновок, що у даному випадку мається на увазі педагогічний стаж загалом.

⁵³ Законодавство не встановлює послідовності педагогічних звань. Проте з розміру підвищення посадового окладу (старший вчитель, старший викладач – 10 %, вчитель-методист, викладач-методист – 15 %) можна зробити висновок про існування послідовності педагогічних звань для вчителя (старший вчитель, наступним після якого є вчитель-методист) та викладача (старший викладач, наступним після якого є викладач-методист).

⁵⁴ Виключення з правила передбачені для працівників:

- 1) які мають освітньо-науковий / освітньо-творчий, ступінь вищої освіти, науковий ступінь або вчене звання (п. 9 розділу I);
- 2) не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей (п. 9 розділу I);

⁵⁵ Педагогічні працівники, які були прийняті на посади до 1 вересня 2023 року, продовжують працювати у закладах освіти та мають вищу освіту за спеціальностями, що не відповідають навчальним предметам (інтегрованим курсам, дисциплінам), які вони викладають, або педагогічній діяльності за посадою, вважаються такими, що мають відповідну посади професійну кваліфікацію та атестуються на відповідність займаній посаді з присвоєнням кваліфікаційної категорії та педагогічних звань як такі, що мають відповідну освіту (пп. 2 п.3 наказу МОН 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників»).

предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, виду (напрямку) діяльності), на які поширюється присвоєна (підтверджена) кваліфікаційна категорія, та які є освітнім компонентом освітньої програми закладу освіти.⁵⁶

У разі викладання декількох навчальних предметів педагогічні працівники самостійно обирають послідовність підвищення кваліфікації за певними напрямами (предметами) у міжатестаційний період в межах загального обсягу підвищення кваліфікації, визначеного законодавством.

Педагогічні працівники, які працюють за сумісництвом або на умовах строкового трудового договору атестуються на загальних підставах.

Педагогічні працівники, які обіймають різні педагогічні посади в одному закладі освіти (зокрема керівники закладів освіти, їх заступники та інші працівники, які викладають навчальні предмети, інтегровані курси, дисципліни або здійснюють іншу педагогічну роботу), атестуються за кожною з посад.⁵⁷

Педагогічні працівники, які викладають один і той самий або ідентичний за змістом навчальний предмет (інтегрований курс, дисципліну), або працюють за однією і тією самою посадою в різних закладах освіти атестуються за основним місцем роботи.

У такому випадку результати атестації педагогічного працівника поширюються на все педагогічне навантаження (усі посади) за кожним місцем роботи.

Якщо в міжатестаційний період педагогічному працівникові надано години з навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, безпосередньої роботи з дітьми), іншої педагогічної роботи, з яких він не проходив атестацію, то присвоєна за результатами попередньої атестації кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) поширюється на все педагогічне навантаження до наступної атестації.⁵⁸

⁵⁶ Незалежно від підвищення кваліфікації по встановленій категорії оплачуються години з предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, безпосередньої роботи з дітьми), які працівник отримав у міжатестаційний період. Оплата здійснюється до наступної атестації.

Підвищення посадового окладу за педагогічне звання здійснюється на все педагогічне навантаження вчителя чи викладача незалежно від підвищення кваліфікації.

⁵⁷ Атестація за різними посадами може відбуватись у різні роки.

⁵⁸ Із 1 вересня 2023 року години, на які тарифіковано педагогічного працівника (не тільки вчителя), оплачуються по його категорії. Виключенням є навчальні предмети (інтегровані курси, дисципліни, вид (напрямок) діяльності), які працівник мав на момент атестації, але не пройшов по них підвищення кваліфікації. Тому при складанні тарифікаційного списку треба визначити предмети, на які не поширюється оплата по категорії. Для цього слід встановити три юридичні факти:

- 1) дата останньої атестації;
- 2) навчальні предмети (інтегровані курси, дисципліни, вид (напрямок) діяльності), що мав працівник на момент останньої атестації;
- 3) з яких із цих предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, виду (напрямку) діяльності) відсутнє підвищення кваліфікації.

Всі інші предмети (інтегровані курси, дисципліни, вид (напрямок) діяльності) оплачуються по наявній категорії.

Керівник закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, філії закладу загальної середньої, позашкільної освіти та його заступники, які працюють на посаді педагогічного працівника, що передбачає здійснення педагогічної діяльності та наявність педагогічного навантаження, атестуються за цією посадою в порядку, визначеному цим Положенням.

13. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником та є підставою для присвоєння атестаційною комісією йому чергової кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання чи підтвердження наявної вищої кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання з дня подачі до атестаційної комісії сертифіката.⁵⁹

Присвоєння/підтвердження кваліфікаційної категорії, присвоєння педагогічного звання здійснюється атестаційною комісією без проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням і оцінюванням його діяльності та професійних компетентностей, без урахування тривалості міжатестаційного періоду, вимог до стажу роботи для присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії та умов підвищення кваліфікації.

Зарахування сертифікації здійснюється один раз протягом строку дії сертифіката.

14. До проведення наступної атестації педагогічного працівника за ним

⁵⁹ Із 01.09.2025 набрала чинності нова редакція Положення про сертифікацію педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 № 1391 (в редакції постанови від 14.01.2025 № 31). Відповідно до п. 35 зазначеного Положення сертифікат є дійсним протягом трьох років починаючи з 1 січня року, наступного за роком успішного проходження сертифікації. Враховуючи ці зміни та виходячи з того, що недійсний сертифікат не може створювати правові наслідки, атестація сертифікованих педагогічних працівників має здійснюватися із наступних строків:

- якщо сертифікат поданий до атестаційної комісії після 1 січня, то атестаційна комісія присвоює (підтверджує) кваліфікаційну категорію та педагогічне звання з дня подачі до атестаційної комісії сертифіката, про що має бути зазначено в рішенні;

- якщо сертифікат поданий до атестаційної комісії до 1 січня, то атестаційна комісія присвоює (підтверджує) кваліфікаційну категорію та педагогічне звання з 1 січня, про що має бути зазначено в рішенні. При чому засідання атестаційної комісії може відбутись як до, так після 1 січня. Наказ за результатами атестації також може бути виданий як до, так після 1 січня, проте не пізніше 7 днів після рішення атестаційної комісії. У наказі має бути зазначена дата змін в оплаті.

На відміну від кваліфікаційної категорії та педагогічного звання, доплата за успішне проходження сертифікації у розмірі 20 % посадового окладу здійснюється з початку дії сертифіката, тобто із дня його видачі (ч. 5 ст. 61 Закону України «Про освіту», ч. 6 ст. 49 Закону України «Про повну загальну середню освіту», постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 № 113 «Про встановлення доплати педагогічним працівникам за успішне проходження сертифікації», постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 № 1391 «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти»).

зберігаються раніше присвоєні кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

У разі переведення (призначення) педагогічного працівника на іншу⁶⁰ посаду в тому самому чи в іншому закладі освіти за ним зберігаються присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційна категорія⁶¹ та педагогічне звання⁶² до наступної атестації.

Присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційні категорії та педагогічні звання зберігаються також за педагогічними працівниками, які перервали роботу на педагогічній посаді (незалежно від тривалості перерви в роботі).

Атестація педагогічних працівників, зазначених в абзацах другому та третьому цього пункту здійснюється не пізніше ніж через 2 роки після прийняття їх на роботу.⁶³

У разі призначення (переведення) педагогічного працівника в інший заклад освіти на посаду, за якою він пройшов атестацію, до наступної атестації за ним зберігаються присвоєні за результатами попередньої атестації

⁶⁰ Абзац другий п. 14 розділу I стосується переведення (призначення) саме на іншу посаду. У разі переведення (призначення) на таку саму посаду застосовується абзац п'ятий п. 14 розділу I.

⁶¹ Кваліфікаційна категорія зберігається при переході на будь-яку посаду, яка передбачає кваліфікаційні категорії, незалежно від наявної у працівника освіти, у тому числі з учителя одного предмету на вчителя іншого предмету. Якщо педагогічний працівник переходить на посаду, яка не передбачає кваліфікаційних категорій (керівник гуртка, асистент вчителя, асистент вихователя, директор, заступник директора тощо), то такому педагогічному працівнику встановлюється тарифний розряд, а категорія і звання не зберігаються.

⁶² Підвищення ставок заробітної плати за звання, присвоєні за наслідками атестації, здійснюється лише за період роботи на посадах, на яких були присвоєні відповідні звання, у випадках переходу працівника з одного закладу до іншого на однакові посади або на посади, які відповідають профілю предмету, дисципліни, що викладається, доплата за звання зберігається до чергової атестації (п. 24 Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої наказом Міністерства № 102 від 15.04.1993).

⁶³ На відміну від попереднього Типового положення про атестацію за новим Положенням при переході до іншого закладу освіти чи на іншу посаду та збереженні кваліфікаційної категорії працівник має атестуватись не пізніше ніж через 2 роки після прийняття на роботу незважаючи на те, що від попередньої атестації не минуло п'ять років. Однак, це правило не стосується наступних випадків:

- 1) Атестація не пізніше ніж через 2 роки після прийняття на роботу стосується випадків, коли за працівниками зберігаються кваліфікаційні категорії. Такий працівник не пізніше другого року роботи має атестуватись. Якщо працівник переходить на посаду, яка не передбачає кваліфікаційних категорій (керівник гуртка, асистент вчителя, асистент вихователя, директор, заступник директора тощо), то потреби у атестації протягом другого року нема. Такі працівники атестуються через п'ять років після попередньої атестації;
- 2) Якщо з часу останньої атестації працівника, який перервав роботу на педагогічній посаді і повернувся на таку саму посаду, не минуло п'яти років, атестація здійснюється лише після п'ятирічного терміну).

кваліфікаційна категорія та/або педагогічне звання.⁶⁴

Чергова атестація таких працівників проводиться в строки, визначені абзацом четвертим пункту 4 цього розділу.⁶⁵

15. Особи, призначені на посади педагогічних працівників відповідно до частини п'ятої статті 58 Закону України "Про освіту"⁶⁶ та/або ті, які пройшли педагогічну інтернатуру⁶⁷ в установленому законодавством порядку, для продовження роботи на цих посадах атестуються впродовж другого року роботи.

16. Якщо строки, визначені цим Положенням, припадають на вихідний, неробочий, святковий день, то відповідний строк починається з першого за ним робочого дня. У випадку настання обставин, що об'єктивно унеможливають діяльність атестаційної комісії або педагогічних працівників, які атестуються, та перешкоджають проведенню атестації, перебіг строків проведення атестації, встановлених цим Положенням, припиняється на час дії таких обставин і відновлюється після припинення таких обставин, що стали перешкодою для проведення атестації.

17. Не допускається створення перешкод для проходження педагогічним працівником атестації, необґрунтована відмова у присвоєнні (підтвердженні) кваліфікаційної категорії, педагогічного звання.

⁶⁴ Норма абзацу п'ятого є спеціальною нормою відносно до норм абзаців другого-четвертого. Тобто, абзац п'ятий має пріоритет у застосуванні перед абзацами другим-четвертим.

⁶⁵ Пункт 4 розділу I містить лише три абзаци. Вбачається, що в Положенні існує технічна помилка, пов'язана з тим, що в проєкті нової редакції Положення існував четвертий абзац наступного змісту: «Атестація може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію один раз на п'ять років, крім випадків, визначених цим Положенням.» Однак у прийнятій редакції такий зміст має другий абзац. Відтак в останньому абзаці пункту 14 мається на увазі, що у разі призначення (переведення) педагогічного працівника в інший заклад освіти на посаду, за якою він пройшов атестацію протягом останніх п'яти років, то чергова атестація відбувається через п'ять років після попередньої.

⁶⁶ Особи, які здобули вищу, фахову передвищу чи професійну (професійно-технічну) освіту не за педагогічною спеціальністю (педагогічну освіту) та яким не було присвоєно професійну кваліфікацію педагогічного працівника, можуть бути призначені на посаду педагогічного працівника строком на один рік (ч. 5 ст. 58 Закону «Про освіту»).

⁶⁷ У системі загальної середньої освіти особи, які не мають досвіду педагогічної діяльності та приймаються вперше на посаду педагогічного працівника, протягом першого року роботи повинні пройти педагогічну інтернатуру (ст. 23 Закону «Про повну загальну середню освіту»). У день призначення такої особи на педагогічну посаду має бути виданий наказ про організацію інтернатури строком на один рік, що відраховується від дати видання наказу (п. 4, п. 5 Положення про педагогічну інтернатуру, затвердженого наказом МОН 25.10.2021 № 1128).

II. Створення, склад та повноваження атестаційних комісій

1. Для атестації педагогічних працівників щорічно до 20 вересня створюються атестаційні комісії, які є постійно діючими впродовж строку, встановленого цим Положенням.

Суб'єктами створення атестаційних комісій є заклади освіти, органи управління у сфері освіти сільських, селищних, міських рад, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, органи управління у сфері освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, центральні органи виконавчої влади, їх територіальні підрозділи, інші заклади, установи та організації (зокрема засновники приватних закладів освіти), які можуть створювати атестаційні комісії I - III рівнів⁶⁸.

Атестаційні комісії I рівня створюються в закладах освіти, відокремлених структурних підрозділах⁶⁹, у яких працює 15 та більше педагогічних працівників, які перебувають у трудових відносинах із закладом освіти⁷⁰.

Атестація педпрацівників філій закладів загальної середньої освіти, зокрема й завідувача та його заступника, здійснюється в закладі загальної середньої освіти, який є юридичною особою, що створила філію.

Заклади освіти приватної форми власності за рішенням їх засновника можуть створювати атестаційні комісії I рівня самостійно, або спільно з іншими закладами освіти на договірних засадах незалежно від кількості педагогічних працівників, які в них працюють.

Атестаційні комісії II рівня створюються в органах управління у сфері освіти сільських, селищних, міських рад, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, закладах професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи, інших закладах, установах та організаціях у сфері управління, або підпорядкуванні яких є заклади освіти.

Атестаційні комісії III рівня створюються в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, органах управління у сфері

⁶⁸ Відокремлені структурні підрозділи не є суб'єктами створення атестаційних комісій.

⁶⁹ Атестаційні комісії у відокремлених структурних підрозділах створюються наказом керівника закладу освіти, оскільки відокремлений структурний підрозділ не є суб'єктом створення атестаційної комісії (абзац другий пункту 1, абзац перший пункту 2 розділу II). Головою атестаційної комісії відокремленого структурного підрозділу є керівник чи заступник керівника закладу освіти (абзац другий пункту 3 розділу II).

⁷⁰ Враховується вся кількість педагогічних працівників, які працюють на день створення атестаційної комісії (лист МОН № 1/23112-24 від 10.12.2024), зокрема, і ті, що працюють за сумісництвом чи по строковому трудовому договору. Особи, які викладають корекційні години за цивільно-правовим договором, не займають штатних посад педагогічних працівників, а тому не враховуються в кількість педагогічних працівників.

освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Центральні органи виконавчої влади, їх територіальні підрозділи, у сфері управління яких перебувають заклади освіти, можуть створювати власні атестаційні комісії II, III рівнів.

У разі відсутності атестаційних комісій, створених відповідно до абзаців шостого та восьмого цього пункту, їхні функції, визначені цим Положенням, виконують атестаційні комісії II, III рівнів органів управління у сфері освіти за місцем розташування суб'єктів освітньої діяльності.

2. Атестаційні комісії створюються наказом (рішенням) керівника суб'єкта їх створення⁷¹, у якому визначається персональний склад атестаційної комісії, призначаються голова та секретар атестаційної комісії⁷². Кількість членів атестаційної комісії не може бути менше ніж 5 осіб.⁷³

Повноваження атестаційної комісії починаються з дня видання наказу (рішення) про її створення та діють до набуття повноважень атестаційною комісією, створеною відповідно до наказу (рішення) про її створення для проведення атестації у наступному навчальному році.

У разі необхідності внесення до складу атестаційної комісії змін у зв'язку з тривалою відсутністю з об'єктивних причин її члена, неможливістю подальшого виконання повноважень через виникнення потенційного чи реального конфлікту інтересів, який неможливо врегулювати в установленій законодавством спосіб тощо⁷⁴, такі зміни вносять шляхом видання відповідного наказу (рішення) суб'єктом створення атестаційної комісії.

За поданням та відповідно до рішення уповноваженого профспілкового органу (за наявності у закладі освіти) або на територіальному рівні декількох профспілкових організацій (у разі їх створення) - за рішенням спільного представницького органу профспілок, до складу атестаційної комісії включаються за згодою представники первинних або територіальних профспілкових організацій у кількості не більше ніж 2 особи⁷⁵.

⁷¹ Атестаційні комісії у відокремлених структурних підрозділах створюються наказом керівника закладу освіти, оскільки відокремлений структурний підрозділ не є суб'єктом створення атестаційної комісії (абзац другий пункту 1).

⁷² Положення не ставить вимог щодо членів атестаційної комісії. Проте ч. 5 ст. 11 Закону «Про професійний розвиток працівників» передбачає, що це мають бути висококваліфіковані фахівці (ця вимога не стосується представників профспілки).

⁷³ Включаючи голову та секретаря.

⁷⁴ Передбачений цією нормою перелік підстав внесення змін не вичерпний. Однак зміни вносяться лише у разі необхідності, тобто, при наявності об'єктивних причин, а не на розсуд роботодавця.

⁷⁵ У разі наявності рішення профспілкового органу представники профспілкових організацій мають бути включені до складу атестаційної комісії обов'язково (лист МОН № 1/23112-24 від 10.12.2024). Кількість представників (одного чи двох) визначає сама організація профспілки, а не роботодавець. Якщо атестаційна комісія створена без включення

До роботи атестаційної комісії не може бути залучена особа, яка відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" є близькою особою⁷⁶ педагогічного працівника, який атестується, або є особою, яка може мати конфлікт інтересів⁷⁷.

3. Головою атестаційної комісії є особа, визначена рішенням (наказом) суб'єкта її створення, та яка має право на здійснення педагогічної діяльності.

Головою атестаційної комісії, суб'єктом створення якої є орган державної влади, місцевого самоврядування, заклад освіти державної чи комунальної форми власності, є керівник (заступник керівника) суб'єкта її створення.

Головою комісії, створеної у закладі дошкільної освіти чи іншому суб'єкті, що провадить діяльність у сфері дошкільної освіти може бути вихователь - методист⁷⁸.

У випадку відсутності голови атестаційної комісії на її засіданні атестаційна комісія має обрати головуєчим іншого члена атестаційної комісії, крім її секретаря.

Не можуть головувати на засіданні атестаційної комісії особи, у разі проходження ними атестації відповідно до цього Положення, питання щодо атестації яких розглядаються цією комісією⁷⁹, та особи, які можуть мати реальний чи потенційний конфлікт інтересів.

4. Атестаційна комісія є повноважною за умови присутності на її засіданні не менше двох третин від її складу. Рішення атестаційної комісії приймаються шляхом голосування простою більшістю голосів. У разі рівного розподілу

представників профспілки, то має бути виданий наказ про внесення змін до складу атестаційної комісії.

⁷⁶ Відповідно до ст. 1 Закону «Про запобігання корупції» близькі особи – це члени сім'ї, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням;

⁷⁷ Дана норма містить колізію в тому, що списки на атестацію затверджує сама атестаційна комісія. Тому на момент затвердження складу атестаційної комісії список осіб, які атестуються, відсутній. Крім того, у закладах освіти, у яких у керівника нема заступників, головою комісії може бути лише керівник закладу. Це унеможливило як зміну голови комісії, так і атестацію близьких осіб керівника. Зазначена колізія дає підставу для прийняття рішення про перенесення атестації такої особи.

⁷⁸ У закладах загальної середньої освіти, які мають дошкільні підрозділи головою атестаційної комісії також може бути вихователь-методист.

⁷⁹ Зазначена норма не поширюється на керівників закладів освіти, оскільки вони як за посадами керівників, так і за посадами вчителів (викладачів, керівників гуртків, вихователів) атестуються комісіями вищого рівня.

голосів "за" і "проти"⁸⁰, атестаційна комісія приймає рішення в інтересах педагогічного працівника, який атестується.

Особи, які входять до складу атестаційної комісії, не беруть участі в голосуванні щодо себе, в разі проходження ними атестації відповідно до пункту 3 цього розділу.

Порядок голосування (відкрито чи таємно) визначається на засіданні атестаційної комісії та фіксується в протоколі.

5. Голова атестаційної комісії проводить засідання атестаційної комісії, бере участь у голосуванні під час прийняття рішень атестаційної комісії, підписує протоколи засідань атестаційної комісії та атестаційні листи.

За наявності обставин, які об'єктивно унеможливають проведення засідання комісії очно (воєнний стан, надзвичайна ситуація, карантинні обмеження тощо), голова атестаційної комісії може прийняти рішення про проведення засідання в режимі відеоконференцзв'язку⁸¹.

6. Секретар атестаційної комісії:

приймає, реєструє та зберігає документи, подані педагогічними працівниками;

організовує роботу атестаційної комісії, веде та підписує протоколи засідань атестаційної комісії;

оформлює та підписує атестаційні листи;

повідомляє педагогічним працівникам про місце і час проведення засідання атестаційної комісії (у разі запрошення педагогічних працівників на засідання);

забезпечує оприлюднення інформації про діяльність атестаційної комісії шляхом розміщення її на офіційному вебсайті закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти.

7. Атестаційна комісія I рівня розглядає документи, подані педагогічними працівниками закладу освіти (крім керівників), установлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби).

Розглядає документи для проведення позачергової атестації педагогічних працівників подані засновниками, керівниками закладів освіти відповідно до вимог пункту 5 розділу I цього Положення.

Атестаційна комісія I рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) педагогічних працівників (крім керівників) закладу освіти займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій, присвоєння

⁸⁰ Положення не передбачає позиції «утримався» при голосуванні.

⁸¹ Проведення засідання в режимі відеоконференцзв'язку можливе при наявності суттєвих обставин, а не на розсуд голови.

педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні).

8. Атестаційна комісія II рівня:

розглядає документи, подані керівниками закладів освіти (засновниками або керівниками закладів освіти відповідно до вимог пункту 5 розділу I цього Положення), а також закладами освіти (педагогічними працівниками), у яких працює менше ніж 15 педагогічних працівників, установлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби);

атестує керівників підпорядкованих суб'єкту її створення закладів освіти та педагогічних працівників закладів освіти, у яких працює менше ніж 15 педагогічних працівників;

розглядає апеляції на рішення атестаційних комісій I рівня.

Атестаційна комісія II рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) педагогічних працівників закладів освіти, у яких працює менше ніж 15 педагогічних працівників, займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій, присвоєння педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні);

відповідність (невідповідність) керівників⁸² закладів освіти займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій, присвоєння педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні) керівникам закладів освіти, які викладають навчальні предмети (інтегровані курси, дисципліни, безпосередньо працюють з дітьми)⁸³.

9. Атестаційна комісія III рівня:

розглядає документи, подані керівниками закладів освіти (зкладами освіти (педагогічними працівниками), у яких працює менше ніж 15 педагогічних працівників), які підпорядковані суб'єкту її створення, установлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби);

розглядає апеляції на рішення:

атестаційних комісій I рівня закладів освіти, підпорядкованих суб'єкту її

⁸² Термін «керівник» не є тотожним термінам «керівництво» чи «керівні працівники» і означає лише директора закладу. Тому заступники керівника закладу атестуються комісіями I рівня.

Особи, на яких покладені обов'язки керівників, не атестуються за посадою керівника, оскільки її не займають. Такі особи атестуються за тією посадою, на якій знаходяться (заступник керівника, вчитель тощо).

⁸³ Керівники закладів дошкільної освіти, які працюють на групі, мають атестуватись у комісіях II рівня як за посадою директора, так і за посадою вихователя.

Керівники закладів позашкільної і загальної середньої освіти, які ведуть гурткову роботу, мають атестуватись у комісіях II рівня як за посадою директора, так і за посадою керівника гуртка.

створення;

атестаційних комісій II рівня щодо встановлення відповідності (невідповідності) займаним посадам педагогічних працівників, керівників закладів освіти, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій, присвоєння педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні).

Атестаційна комісія III рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) керівників (педагогічних працівників) підпорядкованих закладів освіти займаним посадам та присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні);

присвоєння педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні керівникам (педагогічним працівникам) підпорядкованих Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям закладів освіти, педагогічним працівникам підпорядкованих закладів освіти.

III. Порядок проведення атестації

1. Для проведення чергової атестації атестаційні комісії до 20 жовтня поточного року повинні:

скласти та затвердити список педагогічних працівників, які підлягають черговій⁸⁴ атестації в поточному навчальному році, строки проведення їх атестації та графік проведення засідань атестаційної комісії;

визначити строк та адресу електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів (у разі подання в електронній формі).

У разі надходження від педагогічного працівника заяви про перенесення строків чергової атестації, поданій у паперовій чи електронній формі, на електронну пошту чи засобами інформаційно-комунікаційних систем особисто чи шляхом надсилання на поштову адресу згідно з рішенням суб'єкта створення

⁸⁴ До списку на чергову атестацію включаються педагогічні працівники:

- 1) на п'ятий рік після попередньої атестації, у тому числі після присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст» при прийомі на роботу (п. 4 розділу I);
- 2) на п'ятий рік роботи – які ще не атестувались на відповідній посаді;
- 3) яким була перенесена атестація (п. 7 розділу III);
- 4) на перший-другий рік роботи – які переведені (призначені) на іншу посаду у своєму закладі освіти і їм збережена кваліфікаційна категорія (п. 14 розділу I);
- 5) на перший-другий рік роботи – які переведені на іншу посаду з іншого закладу освіти і їм збережена кваліфікаційна категорія (п. 14 розділу I);
- 6) на перший-другий рік роботи – які перервали роботу на педагогічній посаді і їм збережена кваліфікаційна категорія та від часу попередньої атестації минуло п'ять років (п. 14 розділу I);
- 7) на другий рік роботи – які призначені без педагогічної освіти (п. 15 розділу I);
- 8) на другий рік роботи – які пройшли педагогічну інтернатуру (стосується ЗЗСО) (п. 15 розділу I).

атестаційної комісії, атестаційна комісія приймає рішення про таке перенесення за наявності підстав, визначених цим Положенням, у строк, що не перевищує 10 календарних днів з дня отримання заяви та інформує про прийняте рішення педагогічного працівника.

У випадку відсутності в списку педагогічного працівника, який підлягає черговій атестації, за його заявою, поданою у паперовій чи електронній формі, на електронну пошту чи засобами інформаційно-комунікаційних систем особисто чи шляхом надсилання на поштову адресу відповідно до рішення суб'єкта створення атестаційної комісії, до 20 грудня поточного календарного року, атестаційна комісія додає його до списків педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації.

Керівник закладу освіти може надати атестаційній комісії уточнені списки педагогічних працівників, які підлягають атестації, до 20 грудня поточного календарного року.

У закладах освіти, у яких працює менше ніж 15 педагогічних працівників, списки працівників, які підлягають черговій атестації, готує керівник закладу освіти та надає їх атестаційній комісії відповідного рівня до 01 жовтня поточного року.

Для проведення позачергової атестації педагогічних працівників у випадках, передбачених абзацами другим та третім пункту 5 розділу I цього Положення, керівник, засновник (уповноважена особа) закладу освіти до 10 грудня поточного навчального року подає список таких працівників на розгляд атестаційної комісії.

2. Для проведення позачергової атестації за ініціативою педагогічного працівника ним до 20 грудня подається до атестаційної комісії заява у паперовій чи електронній формі, на електронну пошту чи засобами інформаційно-комунікаційних систем особисто чи шляхом надсилання на поштову адресу згідно з рішенням суб'єкта створення атестаційної комісії, за формою, наведеною в додатку 1 до цього Положення.

Атестаційна комісія затверджує окремий список педагогічних працівників, які підлягають позачерговій атестації⁸⁵, визначає строки

⁸⁵ До списку на позачергову атестацію включаються:

- 1) педагогічні працівники, які подали до 20 грудня заяву на позачергову атестацію за формою додатку 1 та на момент подачі заяви відповідають вимогам, встановленим п. 6 розділу I;
- 2) педагогічні працівники, позачергову атестацію яких до 10 грудня ініціював керівник закладу у разі зниження якості педагогічної діяльності за умови, що міжатестаційний період складає не менше ніж три роки (п. 5, п. 7 розділу I);
- 3) керівники закладів у разі виявлення за результатами інституційного аудиту низької якості освітньої діяльності закладу, позачергову атестацію яких до 10 грудня ініціював керівник, засновник (уповноважена особа) закладу (п. 5 розділу I).

Атестаційна комісія відмовляє у включенні до списку на позачергову атестацію працівників, які подали відповіді заяви:

проведення їх атестації, подання ними документів та в разі потреби може внести зміни до графіка своїх засідань.

3. Голова та секретар атестаційної комісії забезпечують оприлюднення на вебсайті суб'єкта її створення або його засновника у строк, що не перевищує 5 робочих днів з дня прийняття рішення, таку інформацію:

персональний склад атестаційної комісії;

список педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації в поточному навчальному році та строки проведення їх атестації;

окремий список педагогічних працівників, які підлягають позачерговій атестації та строки проведення їх атестації;

графік проведення засідань атестаційної комісії;

строки й адресу електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів;

перелік документів, які обов'язково подаються педагогічними працівниками для проведення атестації.

Протягом 10 робочих днів з дня оприлюднення інформації педагогічний працівник, який атестується, може подати до атестаційної комісії документи, що, на його думку, свідчать про педагогічну майстерність та/або професійні досягнення.⁸⁶

Документи, які зберігаються в особовій справі педагогічного працівника, не подаються до атестаційної комісії, яка створена в закладі освіти, відокремленому структурному підрозділі, органі управління у сфері освіти, у якому зберігається особова справа.

4. Педагогічний працівник, який атестується, може подати до відповідної атестаційної комісії документи в паперовій або електронній формі. Електронний варіант документів (формат PDF, кожен документ в окремому файлі) надсилається на адресу електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів в електронній формі з підтвердженням про отримання.

Документи, подані до атестаційної комісії, реєструються секретарем

-
- 1) щодо яких встановлено факт порушення академічної доброчесності (ч. 5 ст. 43 Закону «Про повну загальну освіту»);
 - 2) освітній рівень чи стаж яких на момент подачі заяви не дозволяють встановити категорію, зазначену у заяві (п. 6 розділу 1);
 - 3) які на момент подачі заяви не мають необхідної кількості годин підвищення кваліфікації за попередні 5 років (п. 6 розділу 1);
 - 4) які працюють перший рік на посаді (п. 4 розділу I).

⁸⁶ Документи рекомендується подавати із супровідним листом, у якому перерахувати ці документи. Оскільки Положення про атестацію не передбачає вираження працівником бажання щодо присвоєння категорії і педагогічного звання, то таке бажання працівник може висловити у зазначеному супровідному листі.

атестаційної комісії.⁸⁷ Забороняється безпідставно відмовляти педагогічному працівнику в прийнятті документів, які відповідають вимогам, зазначеним у цьому пункті.

За наявності технічної можливості, атестаційна комісія (суб'єкт її створення) забезпечує отримання відомостей, передбачених абзацом четвертим пункту 11 розділу I цього Положення, шляхом електронної інформаційної взаємодії з інформаційно-комунікаційними системами та публічними електронними реєстрами органів державної влади.

5. Атестаційна комісія розглядає документи педагогічних працівників, які атестуються, за потреби перевіряє їхню достовірність, встановлює дотримання вимог пунктів 8 - 10 розділу I цього Положення,⁸⁸ а також оцінює професійні компетентності педагогічного працівника з урахуванням його посадових обов'язків і вимог професійного стандарту (за наявності)⁸⁹.

Для належного оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника атестаційна комісія може прийняти рішення про вивчення практичного досвіду його роботи.⁹⁰ У такому випадку атестаційна комісія визначає зі свого складу осіб, які аналізуватимуть практичний досвід роботи педагогічного працівника, та затверджує графік заходів з вивчення й оцінювання його діяльності та професійних компетентностей.

⁸⁷ Реєстрація секретарем атестаційної комісії супровідного листа означатиме прийняття атестаційною комісією документів, що перераховані у супровідному листі.

⁸⁸Перевірка документів атестаційною комісією полягав у встановленні:

- 1) загальної кількості годин підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років;
- 2) із загальної кількості годин, які є обов'язкові (робота з учнями з особливими потребами, психологічна підтримка, предмети, які викладаються тощо);
- 3) освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня;
- 4) стажу роботи.

⁸⁹ Професійні стандарти затверджені щодо посад:

- 1) методист закладу професійної (професійно-технічної) освіти (наказ Мінекономіки 20.06.2020 № 1183);
- 2) практичний психолог (наказ Мінекономіки 24.11.2020 № 2425);
- 3) майстер виробничого навчання (наказ Мінекономіки 17.08.2021 № 430-21);
- 4) керівник закладу загальної середньої освіти (наказ Мінекономіки 17.09.2021 № 568-21);
- 5) керівник закладу дошкільної освіти (наказ Мінекономіки 28.09.2021 № 62-21);
- 6) вихователь закладу дошкільної освіти, у т.ч. містить вимоги до кваліфікаційних категорій (наказ Мінекономіки 19.10.2021 № 755-21);
- 7) завідувач пункту логопедичного (наказ Мінекономіки 24.01.2022 № 762-22);
- 8) педагог професійного навчання (наказ Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України 29.12.2022 року № 38 – ОД);
- 9) вчитель-логопед, логопед (наказ Українського державного університету імені Михайла Драгоманова від 17.09.2024 № 401, наказ Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка від 18.09.2024 № 104-ОД);
- 10) вчитель закладу загальної середньої освіти (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225).

⁹⁰ При атестації за результатами сертифікації вивчення практичного досвіду працівника не здійснюється (п. 13 розділу I).

У разі необхідності, за рішенням атестаційної комісії для вивчення практичного досвіду роботи педагогічного працівника можуть залучатися інші педагогічні працівники (експерти), які не входять до складу атестаційної комісії.

Не можуть залучатися для вивчення практичного досвіду роботи педагогічного працівника особи, які є близькими родичами такого працівника та які можуть мати потенційний або реальний конфлікт інтересів.

Рішення про результати атестації педагогічних працівників ухвалюють атестаційні комісії:

I рівня - не пізніше ніж 01 квітня;

II, III рівня - не пізніше ніж 25 квітня.

6. У разі тимчасової непрацездатності педагогічного працівника, який атестується, або настання інших обставин, що не залежать від його волі та перешкоджають проходженню ним атестації⁹¹, проведення атестації або окремих засідань атестаційної комісії має бути перенесено⁹² за рішенням відповідної атестаційної комісії до припинення таких обставин, але не більше ніж на 1 рік⁹³. У такому випадку за педагогічним працівником зберігається раніше присвоєна кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) до проходження ним атестації в порядку, визначеному цим Положенням.

⁹¹ Слід враховувати, що:

- вичерпного переліку причин, які перешкоджають атестації, не існує, атестаційна комісія у кожному випадку сама має давати оцінку таким причинам;
- причини, які перешкоджають атестації, мають бути документально підтвердженими;
- причини мають дійсно перешкоджати проведенню атестації, а не ускладнювати її чи створювати певні незручності для працівника;
- сам по собі воєнний стан не є причиною для перенесення атестації;
- причини для перенесення атестації мають бути довготривалими, короткотривалі причини є підставою для перенесення засідання атестаційної комісії, а не всієї атестації;
- оскільки відповідно до ст. 50 Закону «Про освіту» суть атестації полягає у всебічній і комплексній оцінці педагогічного працівника, то атестувати працівника, який не проводив педагогічної діяльності (у зв'язку з відпусткою по догляду за дитиною до трьох років, відпусткою без збереження заробітної плати на час воєнного стану, по догляду за дитиною до досягнення нею шести років, військовою службою, простоем тощо) неможливо. Відповідні обставини є обставинами, що перешкоджають проходженню атестації, а тому є підставою для перенесення атестації;
- оскільки атестація полягає у визначенні відповідності працівника займаній посаді, то перехід на іншу посаду після 20 грудня унеможливує подальшу атестацію у цей рік (зокрема, відповідна норма існувала у попередньому Типовому положенні про атестацію педагогічних працівників);
- причини для перенесення можуть бути визначені як працівником, так і самою атестаційною комісією.

⁹² Заява про перенесення атестації може бути подана, а рішення про перенесення атестації може бути прийняте лише щодо працівника, який включений до списків на атестацію.

⁹³ Термін «не більше ніж на рік» стосується строку разового перенесення атестації. Якщо у наступному році продовжуватимуть існувати відповідні обставини, то атестація знову може бути перенесена, але не більше ніж на рік.

7. Атестаційна комісія може запросити педагогічного працівника на своє засідання в разі виникнення до нього питань, зокрема пов'язаних з поданими ним документами.

Запрошення на засідання атестаційної комісії підписує голова атестаційної комісії та не пізніше ніж за 5 робочих днів до дня проведення засідання, вручається секретарем атестаційної комісії педагогічному працівникові під підпис або надсилається в сканованому вигляді на адресу електронної пошти (у разі наявності, з підтвердженням отримання). Запрошення педагогічного працівника на засідання атестаційної комісії II чи III рівня надсилається також на електронну адресу відповідного закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу в сканованому вигляді (з підтвердженням отримання).

8. Педагогічний працівник може бути присутнім на засіданні атестаційної комісії під час розгляду питань, що стосуються його атестації, зокрема в режимі відеоконференцзв'язку⁹⁴. У разі неявки педагогічного працівника, запрошеного в установленому порядку на засідання атестаційної комісії, атестаційна комісія, за наявності обставин, визначених у пункті 7 цього розділу, проводить засідання за відсутності педагогічного працівника.

Представники педагогічних працівників можуть представляти їх інтереси на засіданнях атестаційних комісій за письмовою довіреністю чи договором доручення, оформленими відповідно до вимог законодавства, а особа такого представника має бути встановлена секретарем відповідної атестаційної комісії згідно з документом, що посвідчує особу⁹⁵.

9. Засідання атестаційної комісії оформлюються протоколом за формою, наведеною в додатку 2 до цього Положення.

Особи, які підписують протокол можуть у письмовій формі викласти окрему думку щодо рішення атестаційної комісії, яка додається до протоколу.

Окрема думка інших членів атестаційної комісії може бути висловлена в усній формі, з обов'язковим внесенням її до протоколу.

10. На підставі рішення атестаційної комісії секретар оформляє атестаційний лист за формою згідно з додатком 3 до цього Положення, у якому фіксується результат атестації педагогічного працівника.

⁹⁴ У разі неподання працівником до атестаційної комісії документів, що свідчать про його педагогічну майстерність та/або професійні досягнення, або у разі з'явлення таких документів пізніше, такому працівнику рекомендується скористатись правом бути присутнім на засіданні атестаційної комісії і на цьому засіданні надати комісії відповідні документи.

⁹⁵ Вимоги до довіреності та договору доручення встановлені Цивільним кодексом України. Крім того, повноваження адвоката можуть підтверджуватись ордером на надання правничої допомоги.

Атестаційний лист упродовж 3 робочих днів з дати ухвалення атестаційною комісією відповідного рішення оформляється у 2 примірниках, які підписують голова і секретар атестаційної комісії та надсилається в сканованому вигляді на електронну адресу педагогічного працівника, а в разі проведення атестації атестаційною комісією II рівня - закладу освіти (з підтвердженням отримання).

Перший примірник атестаційного листа, за ініціативою педагогічного працівника, може бути виданий йому особисто під підпис, або надісланий поштовим відправленням з повідомленням про вручення, другий - додається до його особової справи.

11. Другі примірники атестаційних листів зберігаються відповідно до Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб, із зазначенням строків зберігання документів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 квітня 2012 року за № 571/20884.

Атестаційні листи та копії документів про підвищення кваліфікації педагогічного працівника зберігаються в особовій справі педагогічного працівника.

12. На підставі рішення атестаційної комісії в строк, що не перевищує 7 робочих днів з дня його прийняття, суб'єкт призначення педагогічного працівника (керівника закладу освіти чи його заступника) видає відповідний наказ та впродовж 3 робочих днів із дати його видання ознайомлює з ним педагогічного працівника під підпис.

Наказ за результатами атестації впродовж 3 робочих днів із дня його видання має бути поданий до бухгалтерії закладу освіти, де працює педагогічний працівник, чи до централізованої бухгалтерії, що здійснює бухгалтерський облік відповідного закладу, установи освіти, для нарахування заробітної плати та проведення відповідного перерахунку. Оплата праці з урахуванням результатів атестації проводиться з дати прийняття атестаційною комісією рішення за результатами атестації.

Витяг з наказу видається педагогічному працівникові при звільненні чи переведенні на роботу в інший заклад освіти та є документом, який підтверджує присвоєння (підтвердження) педагогічному працівнику відповідної кваліфікаційної категорії, педагогічного звання.

IV. Оскарження рішень атестаційних комісій

1. У разі незгоди педагогічного працівника з рішеннями атестаційних комісій I чи II рівнів він має право оскаржити такі рішення шляхом подання апеляції до відповідної атестаційної комісії вищого рівня впродовж 7 робочих

днів із дати отримання педагогічним працівником атестаційного листа (особисто або на електронну адресу).

2. Апеляція подається шляхом направлення апеляційної заяви, оформленої згідно з додатком 4 до цього Положення.

До апеляційної заяви додаються копія атестаційного листа, виданого атестаційною комісією, рішення якої оскаржується, копії документів, що подавалися педагогічним працівником до атестаційної комісії, рішення якої оскаржується (у разі їхнього подання).

У разі, якщо документи, зазначені в абзаці другому цього пункту є у розпорядженні суб'єкта створення атестаційної комісії, до якої подається апеляція, або якщо такі документи можуть бути отримані шляхом електронної інформаційної взаємодії з інформаційно-комунікаційними системами та публічними електронними реєстрами органів державної влади, педагогічний працівник такі документи не подає. При цьому в апеляційній заяві педагогічний працівник повинен зазначити, що необхідні відомості, інформація чи документи вже перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні апеляційної комісії (суб'єкта її створення) чи можуть бути отримані шляхом електронної інформаційної взаємодії з інформаційно-комунікаційними системами та публічними електронними реєстрами органів державної влади, зазначивши посилання на відповідний ресурс.

3. Апеляційна заява з додатками подається у паперовій та/або електронній формі на визначену атестаційною комісією адресу електронної пошти (з підтвердженням отримання) у сканованому вигляді (формат PDF, кожен документ - окремим файлом). Документи, подані до атестаційної комісії, реєструються та зберігаються секретарем атестаційної комісії.

4. Атестаційна комісія має розглянути апеляційну заяву та ухвалити рішення протягом 15 робочих днів з дати її надходження. Під час розгляду апеляційної заяви педагогічного працівника в роботі атестаційної комісії не може брати участь особа, яка брала участь в ухваленні рішення, що оскаржується.

Атестаційна комісія за результатами розгляду апеляції ухвалює рішення про:

відповідність педагогічного працівника займаній посаді, підтвердження раніше присвоєної кваліфікаційної категорії, присвоєння педагогічного звання та скасування рішення атестаційної комісії нижчого рівня;

присвоєння педагогічному працівнику наступної кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання та скасування рішення атестаційної комісії нижчого рівня;

залишення рішення атестаційної комісії нижчого рівня без змін, а апеляцію без задоволення.

5. Рішення про результати розгляду апеляції оформлюють протоколом, який підписують голова та секретар атестаційної комісії. Витяг з цього протоколу, оформлений згідно з додатком 5 до цього Положення, протягом 3 робочих днів з дати ухвалення відповідного рішення надсилається педагогічному працівнику та до відповідного закладу освіти електронною поштою в сканованому вигляді (з підтвердженням отримання), а в разі відсутності відповідної адреси електронної пошти - поштовим відправленням з повідомленням про вручення⁹⁶.

Керівник закладу освіти впродовж 3 робочих днів з дати отримання витягу з протоколу про результати розгляду апеляції, за результатами якої педагогічному працівникові було присвоєно (підтверджено) кваліфікаційну категорію, відповідне педагогічне звання, має видати відповідний наказ та ознайомити з ним педагогічного працівника під підпис.

Наказ керівника подається до бухгалтерії закладу освіти чи до централізованої бухгалтерії, що здійснює бухгалтерський облік відповідного закладу освіти, для нарахування заробітної плати та проведення відповідного перерахунку з дати прийняття рішення атестаційною комісією про присвоєння наступної кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання, або з дати присвоєння кваліфікаційної категорії та педагогічного звання атестаційною комісією нижчого рівня - у випадках, коли атестаційна комісія вищого рівня визнала неправомірним рішення атестаційної комісії нижчого рівня⁹⁷.

6. У разі незгоди педагогічного працівника з рішенням атестаційної комісії вищого рівня щодо розгляду апеляційної заяви, він має право оскаржити таке рішення до суду в установленому законодавством порядку.

7. Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи в установленому законодавством порядку. Наказ про звільнення або переведення працівника за його згодою на іншу роботу за результатами атестації видається лише після розгляду його апеляції (у разі подання) атестаційними комісіями вищого рівня з дотриманням законодавства про працю. Розірвання трудового договору за таких умов допускається в разі, якщо неможливо перевести працівника за його згодою на іншу роботу, яка відповідає його кваліфікації, у тому самому закладі освіти.

⁹⁶ Ні дане Положення, ні форма атестаційного листа (додаток 3) не передбачають внесення до атестаційного листа результатів розгляду апеляції. Результат розгляду апеляції оформляється окремим документом – витягом з протоколу (додаток 5).

⁹⁷ У разі задоволення апеляції зміна оплати здійснюється з дня засідання атестаційної комісії нижчого рівня (яка приймала первинне рішення).